

Derde mainport

Wie benoorden de rivieren aan Noord-Brabant denkt, zal tien tegen een beelden voor zich hebben van boerderijen en natuurschoon. En in dat beeld van landelijkheid passen enkele steden zoals Den Bosch, Breda, Tilburg en, o ja, Eindhoven, de stad van Philips en DAF. Dat beeld klopt allang niet meer. Want afgezien van het feit dat Noord-Brabant veel minder landelijk is dan velen wellicht wensen, dringt bij tijd en wijle het besef door dat de regio Eindhoven niet alleen de stad van Philips en DAF is, maar in ruimere zin Nederlands Technopolis.

We hebben het dan over Zuidoost-Brabant, waarvan Eindhoven het centrum vormt, met Helmond als tweede stedelijke kern, omgeven door dertig andere gemeenten. In dat gebied wonen en werken zo'n 650.000 mensen. Eindhoven telt 195.000 inwoners. Recentelijk is het centrum van de stad ingrijpend veranderd, met name door de bouw van de Heuvel-Galerie, een geheel overdekte winkelpromenade die een derde deel van de binnenstad beslaat. In de Heuvelgalerie is ook het nieuwe muziekcentrum Frits Philips gevestigd, thuishaven van het Brabants Orkest dat tot voor enkele jaren gevestigd was in Den Bosch.

Maar daar gaat het nu niet om, zult u zeggen. Ja, daar gaat het ook om, zeker als je, zoals ik, de renovatie van de binnenstad ziet als een formidabel teken van een gemeenschappelijke zin voor innovatie. Want stedenbouwkundige en culturele vernieuwing en verrijking op grote schaal komen niet uit de lucht vallen. Ze maken deel uit van de maatschappelijke en economische vitaliteit waarmee Eindhoven in ruim een eeuw is uitgegroeid van een kleine stad met 5.000 inwoners tot de vijfde stad van Nederland.

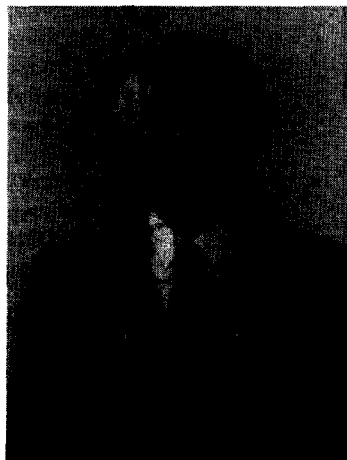
Dat is natuurlijk niet zonder slag of stoot gegaan. Een van de problemen, die de regio Eindhoven overigens deelt met andere grote steden, was en is de bestuurlijke organisatie, althans de behoefte aan reorganisatie. Want regionale bestuurlijke eenheid komt maar moeizaam van de grond. In plaats daarvan hebben we te maken met een wirwar van gemeenschappelijke regelingen. Alleen al de regionale indeling verschilt per beleidsterrein. De nadelen van die lappendeken zijn bekend: geen directe democratische controlemogelijkheden, grote vrijblijvendheid en onvoldoende besluitvaardigheid. En dat terwijl veel problemen, bij voorbeeld op het gebied van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu, de schaal van het lokale bestuur allang hebben overstegen. Dat geldt natuurlijk ook op het terrein van de economie.

Want waar het in economische zin om draait is het feit dat de regio Eindhoven een van de belangrijkste technologiecentra van Europa is. En in Nederland is het de hoogst geïndustrialiseerde regio. Het aandeel van de industrie in de werkgelegenheid belooft dertig procent. In Nederland als geheel is dat twintig procent. Maar ja, met die werkgelegenheid ging het immers niet zo goed? Nee, maar het aantal werklozen

in Zuidoost-Brabant is in april spectaculair en tegen de algemene verwachting in gedaald. Natuurlijk realiseer ik me heel goed dat zo'n cijfer niet meer is dan een momentopname, maar dat neemt niet weg dat het aantal werklozen nu iets lager is dan eind januari, zij het – eerlijk is eerlijk – ongeveer duizend hoger dan eind vorig jaar. Een paar maanden geleden werd ook verwacht dat het ontslag van 2.500 mensen bij DAF evenzoveel ontslagen zou opleveren bij de toeleveringsbedrijven. Dat is niet gebeurd. Tot nu toe deden DAF's toeleveranciers slechts 200 ontslagaanvragen. Goed, dat is voor de mensen die zijn ontslagen een persoonlijke ramp en voor de bedrijven een ongewilde adering. Maar dat neemt niet weg dat deze twee ontwikkelingen het beeld bevestigen dat we kennen uit de periode 1988 tot 1991 toen de regio Eindhoven het verlies aan zo'n 10.000 arbeidsplaatsen bij Philips op eigen kracht bleek te kunnen opvangen. Vergeleken met de rest van Nederland kwamen er in die periode ook meer bedrijven bij, terwijl er minder verdwenen. Dat de directe relatie tussen de grote industriële bedrijven en toeleveranciers in de regio minder is geworden, blijkt ook uit het feit dat in de regio Eindhoven 31% van de bedrijven exporteert tegen 24% in geheel Nederland.

Het verlies aan arbeidsplaatsen tot 1992 kon voor twee derde worden gecompenseerd door de groei van de sector zakelijke dienstverlening. In de regio Eindhoven telt deze sector op dit moment 3.800 vestigingen, waar in totaal 23.000 personen werkzaam zijn. Die sector vormt een groeiend onderdeel van het bedrijfsleven in de regio Eindhoven die met 32.000 bedrijven de grootste concentratie van werkgelegenheid buiten de Randstad vormt. Ook onderzoek en ontwikkeling staan in Eindhoven hoog aangeschreven. Maar jammer genoeg nog niet bij iedereen die er baat bij kan hebben. Het midden- en kleinbedrijf profiteert nog onvoldoende van de technologische kennis die in de regio aanwezig is. Niettemin wordt veertig procent van de ruim vijf miljard gulden die Nederland jaarlijks besteedt aan onderzoek en ontwikkeling, uitgegeven in de regio Eindhoven.

Al deze ontwikkelingen hebben er toe bijgedragen dat de regering de regio Eindhoven heeft aangezien als internationaal stedelijk knooppunt. En daar zijn we blij mee. Maar je kunt je ook afvragen – ik doe dat tenminste wel – waarom deze regio, die van essentieel belang is voor de industrie in Nederland, niet een soortgelijke status krijgt als de mainports Rotterdam en Amsterdam. Rotterdam de scheepvaart, Amsterdam de luchtvaart en Eindhoven de industrie, om de vaart erin te houden.

R. W. Welschen